

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี มีกระบวนการวิจัยดังปรากฏในแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 3.1 กระบวนการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research)

แหล่งข้อมูลหลัก ได้แก่ เอกสารและมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียน และ ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มที่ 1 เลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิ และครูผู้มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 10 คน (ภาคผนวก ก)

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึก (ภาคผนวก ข) แบบสนทนากลุ่ม/แบบสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ค) พัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและการหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เป็นผู้ประเมินความครอบคลุมและถูกต้องของข้อความและความตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด

การเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการบันทึกข้อมูลในแบบบันทึก การจัดสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา การจัดกลุ่มเนื้อหา และการสรุปความ

การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ โดยการจัดสนทนากลุ่มและการสอบถาม

แหล่งข้อมูลหลัก จำแนกเป็น 3 กลุ่ม เลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่

1) ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 2 อาจารย์บรรณารักษศาสตร์ ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน เลือกแบบเจาะจง ครูผู้มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่มีพื้นฐานความรู้ในสาขาบรรณารักษศาสตร์ และเป็นผู้ที่ได้รับรางวัลหรือมีผลงานเป็นที่ประจักษ์เพื่อสนทนากลุ่ม/ประชุมระดมความคิดจัดทำร่างรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศและกิจกรรม (ภาคผนวก ง)

2) ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ จำนวน 82 คน ซึ่งเกินเกณฑ์ขั้นต่ำ 36 คน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

3) ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ การศึกษา และตัวแทนองค์กรทางวิชาการและวิชาชีพ ห้องสมุดและที่เกี่ยวข้อง จำนวน 8 คน เพื่อวิพากษ์ร่างรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศและกิจกรรม

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ ร่างรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ แบบบันทึก แบบสนทนากลุ่ม/แบบสัมภาษณ์ (ภาคผนวก จ) แบบสอบถาม (ภาคผนวก ฉ) พัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและการหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เป็นผู้ประเมินความครอบคลุมและถูกต้องของข้อความและความตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการบันทึกข้อมูลในแบบบันทึก การสัมภาษณ์ การจัดสนทนากลุ่ม การสอบถามโดยแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา การจัดกลุ่มเนื้อหา และการสรุปความ ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item- objective congruence: IOC) โดยผู้วิจัยนำความคิดเห็นมาประมวล โดยนำค่าที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์การพิจารณาการแสดงความคิดเห็นเป็นรายชื่อ กำหนดให้นี้

+1 ถ้าแน่ใจว่ารายการข้อเสนอแนะที่ระบุเหมาะสม

0 ถ้าไม่แน่ใจว่ารายการข้อเสนอแนะที่ระบุเหมาะสม

-1 ถ้าแน่ใจว่ารายการข้อเสนอแนะที่ระบุไม่เหมาะสม

ผลการพิจารณาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละข้อ นำไปคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

N คือ จำนวนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การแปลความหมายดัชนีความสอดคล้องใช้เกณฑ์ ดังนี้

ถ้า $IOC \geq .60$ แสดงว่ากรอบการพัฒนามีความเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์

ต่อจากนั้นได้จัดประชุมกลุ่ม/สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ/อาจารย์บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ผู้แทนองค์กรทางวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง จำนวน 8 คน

การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาผลการนำรูปแบบการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นไปใช้โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) การเลือกผู้มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ซึ่งจากผลการศึกษาในระยะที่ 2 พบว่าเป็น ครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ซึ่งมีตำแหน่งเป็นครู และในโรงเรียนครูบรรณารักษ์ทำหน้าที่สอน มีบทบาทในการสอนและการบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนด้วย

2) การเลือกวิธีการ ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศ และสามารถบูรณาการบทบาทของครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์และศึกษาผลได้ในระยะเวลาอันสั้น เนื่องจากข้อจำกัดของระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ขณะเดียวกันเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนากิจกรรมให้นำไปใช้ได้ทั้งครูผู้สอนและครูบรรณารักษ์ และพัฒนาความร่วมมือในการทำงานร่วมกันระหว่างครูบรรณารักษ์กับครูผู้สอน

3) การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการรู้สารสนเทศตามวิธีการที่กำหนด โดยเน้นการพัฒนา กิจกรรมเชิงบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ และการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นองค์รวม และนำไปดำเนินการในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 แห่ง ในพื้นที่แตกต่างกัน

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ จำนวนรวมแห่งละ 8 คน รวม 24 คน และนักเรียน จำนวนแห่งละ 8 คน รวม 24 คน รวมทั้งสิ้น 48 คน จากโรงเรียนสามแห่ง ได้แก่ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย โรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร และโรงเรียน ท่ามะกาวิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี

เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แผนการเรียนรู้และ กิจกรรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในการวิจัย ระยะที่ 2 รวม 3 กิจกรรม (ภาคผนวก ช - ฉ) และแบบสอบถาม /แบบสัมภาษณ์/แบบสนทนากลุ่ม (ภาคผนวก ญ - ก) ซึ่งผ่านการหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกิจกรรมโดยครูบรรณารักษ์ ในโรงเรียนสามแห่ง ใน กรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการ ระยะเวลา 3 ชั่วโมง และหลังดำเนินกิจกรรมได้มีการประเมินผลโดยการแจกแบบสอบถาม และสนทนากลุ่มหรือสัมภาษณ์เพิ่มเติม กลุ่มนักเรียนเพื่อศึกษาความพึงพอใจและกลุ่มผู้บริหาร ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ เพื่อศึกษาความเหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ สัจเคราะห์เนื้อหา การจัดกลุ่มเนื้อหา และการสรุปความ ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การแปลความหมายแบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยกำหนดการแปลความหมาย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง ระดับมากที่สุด

การนำเสนอข้อมูล ข้อมูลเชิงปริมาณ นำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยาย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพนำเสนอในรูปสรุปความและความเรียงเชิงพรรณนา